

BUKOVAČA U PRIRODI

- ❑ Javlja se nakon obilnih kiša kada malo otopli, i u hladnijim godišnjim razdobljima.
- ❑ Nalazimo je i zimi kad su druge gljive rijetke i zbog toga je vrlo omiljena.
- ❑ Raste na panjevima, srušenim stablima i komadima drveta koji ostaju poslije sječe u šumi.
- ❑ Prvi pokušaji uzgoja su išli u pravcu da se bukovača uzgaja na drvetu.
- ❑ Danas se uzgaja prvenstveno na slami i piljevini.

Uzgoj bukovače na drvetu

- ❑ Bukovača se može uzgajati na svježe odrezanim oblicama raznih biljnih vrsta (bukva, vrba, hrast, grab, breza, jabuka,).
- ❑ Važno je da odrezano drvo sadrži dovoljne količine vlažnosti i da nije napadnuto nekim drugim vrstama gljiva.
- ❑ To je ekstenzivni uzgoj, jer se dobiju znatno manji prinosi i potrebno je duže vremensko razdoblje do plodonošenja.

- ❑ U posljednje vrijeme se sve više uzgaja na slami različitih žitarica pomiješanoj sa pljevom, piljevinom itd.
- ❑ Micelij brzo prorasta takve hranjive podloge, pa čitav ciklus uzgoja traje dva do tri mjeseca.
- ❑ Uzgoj bukovače sve se više širi, tako da bi mogla ugroziti primat šampinjona.

Za to ima više razloga:

- ❖ jednostavno se uzgaja
- ❖ uzgaja se na različitim podlogama,
- ❖ tolerancija prema temperaturi, od 5 do 30°C
- ❖ nema rizika pri uzgoju,
- ❖ ima velike prinose i odličnog je ukusa,
- ❖ prilično je otporna na bolest i štetočine,

PROSTOR ZA UZGOJ BUKOVAČE

- ❑ U prostoru gde se uzgaja mora biti optimalna temperatura i stalna visoka vlažnost vazduha.
- ❑ Takvi se prostori moraju lahko provjetravati, pomoću ventilatora, a moraju biti i osvijetljeni.
- ❑ Poželjna visina prostora za uzgajalište je barem 3 metra, da bi se vreće sa supstratom mogle slagati do 4 reda visine.
- ❑ **Primer:**
- ❑ Na 30 m² moglo bi se kvalitetno smjestiti maksimalno do 400 vreća sa supstratom.
- ❑ Na 50 m², oko 800 vreća,
- ❑ Na 100 m² do oko 1600 vreća.

❑ **Proces uzgoja bukovača dijelimo na dvije faze;**

❑ **1 faza; od dana punjenja vreća sa supstratom i micelijem, te narednih 21 do 30 dana u kom periodu vreće treba samo držati na propisanoj temperaturi, a bez osvetljavanja, vlaženja i ventiliranja.**

❑ **Vreće mogu biti složene jedna do druge, jer na njima se ne buše rupe i iz njih još ne rastu gljive, već vreće samo bijele jer supstrat prožima micelij.**

❑ **2 faza; po završetku prve faze (prorastanje) vreće trebaju biti složene da bi se mogla obavljati berba.**

❑ **vreće se buše, kroz te otvore počinju rasti gljive, pa je potrebno paziti na vlagu, temperaturu, svjetlo i ventilaciju.**

- ❑ Nakon bušenja rupa počinje rast gljiva.**
- ❑ Ako radimo sa dvije prostorije, tada nam je jedna prostorija za prorastanje, a druga za uzgoj.**
- ❑ Kada se završe berbe sa vreća u prostoriji za uzgoj, vreće se nakon toga bacaju, sprema se nova tura vreća, koje su za to vrijeme bile u prostoriji za prorastanje, one se prenose u prostoriju za uzgoj, te se time postiže stalna proizvodnja bez prekida.**

PRIPREMA UZGAJALIŠTA BUKOVAČE

- ❑ Za postavljanje noseće konstrukcije upotrebiće se drvene letve, dužine, onoliko koliko je prostorija visoka, promjera 5 x 5 cm ili slične.**
- ❑ Umjesto drvenih letvi mogu se upotrebiti i razni metalni profili, investicija je u početku skuplja, ali je trajnija.**
- ❑ Inače, razmak između svakog pojedinog reda (noseće konstrukcije) je 90 do 100 cm, kako bi ostalo dovoljno mjesta za smještaj vreće, za rast same gljive i za prolazak između redova.**
- ❑ Vreće se vežu u redove isključivo metalnom žicom.**
- ❑ Ukoliko u prostoriji nema dovoljno prirodne svetlosti, postaviti dodatnu rasvjetu.**

Provjetravanje

Mali prostori mogu se provjetravati i sa otvaranjem prozora, ali to nije uvek dovoljno. Preporučljivo je, za veće prostore i obavezno **ugraditi ventilatore**. Jedan ventilator postavlja se pri vrhu prostorije i on služi za ubacivanje svježeg vazduha, drugi ventilator postavlja se na suprotnoj strani prostorije, i postavlja se što niže kod poda, kako bi izbacivao iskorišteni vazduh, i ugljendioksid.

Grijanje.

Održavanje temperature potrebno je riješiti automatskim termostatom s tim da se vodi računa, da je potrebna stalna temperatura u uzgajalištu, i ljeti i zimi, od približno 18°C

Voda.

Pripremiti dovod vode, radi vlaženja prostora sa plastičnim cijevima sa raspršivačima (što finija magla).

- ❑ **Rashlađivanje se ljeti može vršiti uz pomoć klima uređaja, ili ventiliranjem, u noćnim satima i prskanjem vodom.**
- ❑ **Važno je zato i da je objekat izolovan kako se u prostorijama ne bi stvarala nepotrebno visoka temperatura.**
- ❑ **Takođe, potrebno je nabaviti precizni termometar i vlagomjer.**

DEZINFEKCIJA UZGOJNIH PROSTORA

- ❑ U svim fazama ugoja potrebno je održavati stalnu higijenu.
- ❑ Prije svakog postavljanja vreća u uzgajalište potrebno je izvršiti dezinfekciju prostora. Prostor se može dezinfikovati sa prskanjem sa običnim krečom, ili prskanje sa formalinom.
- ❑ Za dezinfekciju se mogu upotrijebiti i druga sredstva koja se mogu naći u prodaji.
- ❑ Poželjno je paziti i na čistoću obuće sa kojom se ulazi u uzgajalište, jer se na taj način mogu prenijeti grinje. Podovi se mogu tretirati akaricidima (sredstvima protiv grinja i pauka), npr. "Keltan".

VREĆE SA SUPSTRATOM (PUNJENJE)

- ❑ Supstrat za uzgoj bukovača može pripremati sam uzgajivač.
- ❑ Supstrat pripremljen od vlažne, truhle i pljesnive slame neće dati dobre rezultate.
- ❑ Uzgajivač će sam odlučiti i dobiti posebna konkretna uputstva da li će sam spravljat supstrat ili će ga kupovati.

PRORASTANJE BUKOVAČE

- ❑ **Napunjene vreće sa supstratom (težina oko 20 kg, cilindričnog oblika, visine oko 80 cm, širine oko 30 cm) smještaju se u sobu za prorastanje.**
- ❑ **Vreće moraju stajati uspravno, dovoljan razmak između vreća je 3 do 5 cm radi cirkulacije vazduha, da ne bi došlo do pregrijavanja mase.**
- ❑ **Kada se na taj način popuni jedan nivo u prostoriji, mogu se vreće slagati i na drugi i treći nivo na police.**
- ❑ **Za vrijeme prorastanja nije potrebno svjetlo, te se preporučuje prostoriju zamračiti.**
- ❑ **Supstrat se nalazi u najlonskim vrećama, izolovan od okoline, tako da prostoriju ne treba vlažiti, izuzev ako vlažnost padne ispod 70 %.**

- ❑ **Temperatura** supstrata je uvek nešto viša od temperature u prostoriji, optimalna temperatura prostorije je 20 do 23°C.
- ❑ Pri nižoj temperaturi micelij će sporije rasti, a pri 5°C sasvim prestaje rasti.
- ❑ Previsoka će temperatura (iznad 30°C) mnogo više škoditi nego niska, jer je poznato da temperatura viša od 33°C ubija micelije.
- ❑ Nakon 14 dana vreće su već prilično pobijeljele, a posle 21 dan vreće bi trebale biti sasvim proraštene.
- ❑ Ukoliko značajnije poraste temperatura potrebno je rashladiti ventilatorom.

- ❑ U svrhu zaštite gljive upotrebljavaju se insekticidi
- ❑ Jedan od efikasnih insekticida je **Neopitroid**, koji se može otopiti u vodi da se dobije rastvor sa kojim se tada prskaju vreće.
- ❑ Vreća se nakon prskanja sama prosuši, na njoj ostaje insekticid, koji može pružiti značajnu zaštitu u fazi prorastanja.
- ❑ Ako se prskanje protiv insekata obavlja kasnije, zbog berbi gljiva potrebno je voditi računa **o karenci insekticida**. Karenca je minimalno dozvoljeno razdoblje od zadnje primene insekticida (pesticida) do berbe.
- ❑ Prorastanje je završeno, kada je cijeli supstrat bijele boje, a miris je ugodan i svojstven za bukovaču.

PLODONOŠENJE - REZIME

- ❑ Ako je tokom prorastanja došlo do pojave plijesni u supstratu, izreže se taj dio iz vreće. Ako je zaraza slučajno veća od 30 %, potrebno je onda cijelu vreću izbaciti iz prostorije.**
- ❑ Nakon prorastanja vreće sa supstratom, potrebno ju je premjestiti u pripremljeni prostor za uzgoj.**
- ❑ U prostoriji za uzgoj vežu se žicom za pripremljenu konstrukciju.**
- ❑ Nakon postavljanja svih vreća u prostoriju za uzgoj, potrebno je probušiti rupe na vrećama kroz koje će rasti mlade gljive.**
- ❑ Rupe se buše sa oštrim predmetom i to tako da se po površini cijele vreće ravnomerno napravi nekih 30 do 40 otvora promjera oko 8 mm. Kroz te otvore pojaviće se začeci mladih gljiva.**
- ❑ Od bušenja rupa potrebno je posebnu pažnju posvetiti temperaturi, vlazi, svjetlu i vazduhu, jer od toga direktno zavisi koliki će se prinos postići.**

BERBA BUKOVAČE

- Berba započinje 5-6 dana nakon smještanja u prostoriju za plodonošenje, i otprilike 20-25 dana od zasijavanja micelijem.
- U prvoj berbi ubere se oko 70 % prinosa, u drugoj berbi 20-25 % te u trećoj 10-15 %.
- Vrijeme između pojedinih berbi je 10-15 dana.
- Nakon treće berbe zasijani supstrat se više ne koristi, već može poslužiti kao hrana za stoku ili organsko gnojivo.
- Gljive se beru tako da se cijeli stručak odvoji od podloge nožem.
- Pakiraju se u plastične posudice ili u rinfuzi odvoze na tržište.

Izgled nekvalitetne bukovače

- Uzak, ljevkast klobuk i jako zadebljan stručak
- Taman klobuk, stručak jako kratak i urastao u supstrat,
- Predugi stručak i mali klobuk
- Ljepljive, mokre gljive
- Na rubu klobuka tanka, žuta crta, sušenje gljive
- Rub klobuka taman, stručak napuhnuto, gljive se suše
- Bukovača je nalik cvjetači

Uzrok

- Nedovoljno svježeg zraka previše nakupljenog CO₂
- Prejako svjetlo
- Preslabo svjetlo
- Previsoka vlažnost zraka
- Preniska vlaga zraka
- Razna hem. sredstva u prostoriji (ulje, benzin, loša dezinfekcija)
- Dim, razni štetni plinovi u zraku

Savjet

- Često prozračivanje i ubacivanje svježeg zraka
- Gljiva za rast treba svjetlo. Na višoj temp. (20°C) treba više svjetla
- Kod manjka svjetla dodati neonsko svjetlo
- Kontrola vlažnosti zraka.
- Zrak je za bukovaču suh treba raspršiti vodu po zidovima i podu.
- Bukovača je jako osjetljiva na mirise, prostorija ne smije biti skladište
- pridržavanje higijenskih mjera

Bukovača sadrži vitamine B1 i B2, D, C, K, antioksidante. proteine, mineral-jod, selen, natrijum, kalijum, cink, fosfor, gvožđe. Pored toga, sadrži i hlorofil koji ubrzava regeneraciju ćelija.

Pored toga sadrži i veliki postotak ugljenih hidrata i samo oko 4% masti. Glavni nosioci ljekovitosti kod gljiva su složeni šećeri - polisaharidi. Među njima, najvažniji je Beta 1,3/1-6-glukan, koji se nalazi i u bukovači.

- ❑ Djeluje protiv visokog pritiska, povišenog nivoa holesterola i infekcija i oslabljenog imuniteta.
- ❑ Preporučena doza za lečenje tri do devet grama suhe bukovače u toku dana
- ❑ Pomaže snižavanju nivoa holesterola i triglicerida u serumu.
- ❑ Ako se osušena bukovača dodaje u količini 4% ukupnoj dnevnoj ishrani, nivo holesterola će za dva meseca opasti za 65-80%